SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 160. JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, AUGUST 21, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го СЕРПНЯ 1987 РІК XCIV. Ч. 160.

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИКИ ВИМАГАЮТЬ ЛЕҐАЛІЗАЦІЇ УКЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як повідомили пресові агентства в середу, 19-го серпня ц.р., група українців-католиків в Україні, очолена двома секретно висвяченими єпископами, звернулася одночасно до Михаїла Горбачова і Папи Івана Павла II з проханням злеґалізувати Українську Католицьку Церкву в Україні.

Йосип Тереля, визначний український католицький активіст, автор „Хроніки Української Католицької Церкви", особисто заявив до Кремля прохання, датоване 4-го серпня і підписане Єпископами Павлом Василиком і Іваном Семедієм, 23-ма священиками, 12-ма монахами і монахинями та 174-ма вірними. Серед підписаних є о. Григорій Будзинський і о. Михайло Гаврилів.

Патріярх і Кардинал Мирослав Іван Любачівський підтвердив у телефонічній розмові отримання прохання в Римі. Він переслав текст на італійську мову і з власним вступом передав його посланцем до Папи у понеділок, 17-го серпня.

У проханні сказано, що з уваги на сучасну „перебудову советського суспільства", як і надходяче Тисячоліття Християнства в Русі-Україні „ми уважаємо, що недоцільно перебувати нам у підпіллі".

Декілька українських католицьких єпископів на Північно-американському континенті, сконтактовані телефонічно, з радістю прийняли вістку про прохання вірних і священства в Україні злеґалізувати УКЦеркву в Україні. Деякі римо-католицькі священики тут також висловились з признанням про цей хоробрий крок українців-католиків.

Патріярх Любачівський висловився дуже обережно про це прохання, бо не мав ще можливости перевірити обставини, в яких воно появилось і подрібних даних про цей крок українців-католиків в Україні.

Й. Тереля подиктував телефонічно текст петиції до Українського Пресового Бюра в Римі, яке негайно передало петицію Патріярхові Любачівському, а цей переклад її і передав Папі з проханням „зробити все можливе, щоб допомогти нашим братам і сестрам в Україні".

Владика Любачівський закликає вірних у діяспорі „писати і кричати" про переслідування віруючих в Україні.

Як відомо, українська католицька ієрархія з'їжджається до Риму, де в днях 21-30-го вересня відбудеться синод. Патріярх Любачівський підтвердив, що справа петиції, як і взагалі долі УКЦеркви в Україні і Ювілей Тисячоліття, будуть на першому порядку нарад синоду.

...О ВІДБУВСЯ 9-ИЙ З'ЇЗД УРДП

Торонто (мо). — Тут у приміщеннях Інституту св. Володимира в днях 25 і 26-го липня відбувся 9-ий З'їзд УРДП з нагоди 40-ліття Першого установчого з'їзду, наслідком праць якого в серпні 1947 року в Регенсбурзі, Німеччина, було створено Українську Революційно-Демократичну Партію на чолі із св. п. Іваном Багряним.

У з'їзді взяли участь представники крайових організацій ЗСА, Канади, Англії, Бельгії і континентальної Европи з 79 мандатами. Представники австралійської й аргентинської крайових організацій передали свої голоси однодумцям з Канади і ЗСА.

Дводенними нарадами проводила Президія в складі: О. Мельниченко (ЗСА), голова; Йосип Било (Англія), секретар; Олекса Скаба (Бельгія і континентальна Европа); Ф. Федоренко (ЗСА) і Софія Онушко (Канада), члени.

З'їзд вшанували своєю присутністю представники СКВУ (д-р С.Я.Кальба, екзекутивний директор Комісії Голодового Геноциду), три члени Президії (Ф. Федоренко, І. Карнаух, і В. Лупул) та дев'ять членів Української Національної Ради з усіх трьох секторів; члени представництв, головних управ крайових об'єднань прихильників ДЦ УНР і голови та члени управ кількох місцевих товариств, а також діячі політичних, громадських, наукових, культурно-освітніх та станових організацій і установ.

З нагоди з'їзду і ювілею отримано численні письмові й усні привітання.

Праці з'їзду розпочалися Молебнем, що його відслужив о. Степан Гуцуляк. Йому прислуговував і читав „Апостола" абсольвент середньої школи Олександер Ємець. Після полуденка окремою промовою відкрив з'їзд в.о.головного секретаря М. Степаненко, привітавши делегатів і гостей та попросивши вставанням і хвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять жертв московсько-комуністичного режиму, зокрема затруєних радіяцією ядерного реактора в Чорнобилі; знищених Москвою борців за волю, і справедливість; дисидентів та кількох членів УРДП, що протягом останніх п'ять років відійшли у вічність.

В перший день делегати й гості заслухали дбайливо опрацьовані доповіді: ред. В. Онуфрієнка — „Наше завдання: розуміти те, що діється в Україні" і ред. О. Мельниченка — „Світ сьогодні й наші проблеми".

Дуже зворушливим було повідомлення голови Номінаційно-виборчої комісії В. Дзюбенка про обрання на становище голови УРДП ред. О. Мельниченка й урочисте передання йому прапора 40-ліття УРДП представниками шістьох крайових організацій: І. Карнаухом, І. Чавром, О.Скабою, С. Онушко (за дорученням Аргентини) й А. Панченком (за дорученням Австралії) та Ф. Федоренком, що виголосив відповідну промову.

Після нарад першого дня відбувся літературно-мистецький вечір з промовою Святослава Караванського, п.н. „Завдання вільних українців перед лицем етно — і лінгвіциду в Україні", а перед нею він прочитав відповідно до теми й чудово написаного сатиричного вірша. Після промови закликав присутних допомогти з виданням поширеного правописного словника Г. Голоскевича. Вечером проводив о. Федір Легенюк. Господинею вечері була визначна діячка жіночого руху в Канаді й педагог та основоположниця Академічного Т-ва ім. М.Грушевського мгр Наталя Тусюк-Ємець.

Заступник голови Світової Федерації колишніх Політичних В'язнів, репресованих, переслідуваних і жертв московсько-комуністичного режиму М. Степаненко проголосив постанову про надання звань Почесного члена федерації проф. Робертові Конквестові, якому в квітні вручено окремого листа і два томи „Білої книги", Святославові і Ніні Строкатій-Караванській, що їм також подаровано два томи „Білої книги", Олександрі Підгайній і Федорові Федоренкові, директорові Адміністрації публікацій Світової Федерації.

Після цих урочистостей молоденькі бандуристки

(Закінчення на стор. 3)

МОСКВА МІНЯЄ СВОЮ ТАКТИКУ У ВІДНОШЕННІ ДО НІКАРАГУА

Манагуа, Нікарагуа. Політичні спостерігачі, дипломати і аналітики звернули увагу на зміну тактики Москви у відношенні до свого майже сателіта в Центральній Америці Нікарагуа, яка дотепер користувалася повною військовою й економічною підтримкою комуно-московської імперії, без огляду на величину і кошти цієї допомоги.

Після наради п'ятьох центральноамериканських держав і підписання договору у Гватемалі 7-го серпня, на підставі якого усі сигнатори погодилися до 7-го листопада проголосити замирення між собою, припинити усі бої марксистів з визвольними рухами чи демократичними державами і розпочати зворотній процес до демократизації політичної системи, зокрема в Нікарагуа в заміну за припинення визвольної боротьби борців за свободу контрас, Москва змінила свою поставу до диктаторського режиму сандиністів. Вона відмовилась від дальшого постачання оливної ропи для Нікарагуа по зниженій ціні і на базі дуже ліберальної платности, а советські офіційні речники заявили, що Советський Союз не трактуватиме нікарагуанської економіки на рівні з кубинською на яку СССР витрачає кожного дня мільйони долярів.

Найголовнішою під теперішню пору проблемою для нікарагуанців є постача оливної ропи, без якої економіка Нікарагуа не може функціонувати і у зв'язку з браком може там розпочатися небезпечний процес застою, браку харчів й інших товарів першої потреби, безробіття і послаблення відносно чисельної армії, яка пожирає майже половину державного бюджету. Советський бльок, не зважаючи на охолодження Москви щодо Нікарагуа, доставить приблизно 600,000 тонн оливної ропи, але для справного функціонування економіки Нікарагуа потребуватиме додаткових 200,000 тонн. У зв'язку з цими труднощами віцепрезидент тієї держави Серджіо Ремірез Меркадо звернувся до „приятелів" Нікарагуа у світі доставити потрібну кількість оливної ропи і не залишати на поталу „американських імперіялістів" нікарагуанських „патріотів", тобто сандиністів.

Тому, що платний балянс Нікарагуа є дуже низький, або цілком вичерпався, доставу оливної ропи припинили також заприязнені держави Мехіко і Венесуеля. Нікарагуа має колосальне задовження у країнах східнього бльоку. Наприклад, вона винна: Советському Союзові 275 міл. долярів, Східній Німеччині 50 міл., Болгарії 30 міл., Чехо-Словаччині 15 міл., Польщі 10 міл., Мадярщині 5,7 міл., Румунії 5 міл. і Кубі не вказану суму, бо ця держава прикриває свої позички і свою допомогу прокомуністичним державам. Зрештою частина цієї допомоги належить СССР, а Куба є тільки посередником в цьому.

Приблизно таку ж, або більшу суму Нікарагуа винна вільним державам світу з якими веде торгівлю. Деякі західні держави, як, наприклад, Франція, Західня Німеччина, Еспанія, Голляндія, Швеція, Італія та інші тимчасово стримали фінансову допомогу для сандиністів.

Постає тепер тільки питання: чи Москва, у зв'язку з конструктивними переговорами про зменшення нуклеарної зброї і можливістю підписання договору із ЗСА зумисно стримала допомогу для сандиністів, чи це тільки тактика, щоб показати їм, що без допомоги „соціялістичних держав" Нікарагуа перестане існувати, як реальна сила в Центральній Америці. Більшість аналітиків схиляються до другої теорії, хоч не виключають економічних труднощів в СССР і її сателітах.

ПРОЦЕС І. ДЕМ'ЯНЮКА ПЕРЕРВАНО ДО 7-ГО ВЕРЕСНЯ

Єрусалим, Ізраїль (АН-ЧЕЙН, тел.). — Несподівано для всіх, судді тут на процесі Івана Дем'янюка рішили перервати сесію в середу, 19-го серпня, не чекаючи до 25-го серпня, як раніше заповіли, і відновити його у понеділок, 7-го вересня.

Сесія закінчилась в середу в полудне, коли прокуратор Міхаель Шекед і головний суддя Дов Левін, як і інші два судді, Далі Дорнер і Зві Таль, заквестіонували кваліфікації американки шведського роду, встановивши, що вона не має магістерки з психології, але в ділянці людських відносин, яку отримала в університеті Оклагоми.

Вміжчасі стало відомим з місцевої преси, що адвокат Марк О'Коннор вимагав 30,000 дол. від міністерства юстиції Ізраїля, яке цю вимогу відкинуло.

Вже раніше Аніта Причард з Гюстону, Тексас, відтягнула свою критику метод німецького експерта прокуратури Райнгардта Альтмана, побачивши його оригінали під час перерви процесу у вівторок, 18-го серпня. Перейшовши її кваліфікації і практику, М. Шакед запитав А. Причард чи її покликали б на свідка в американському суді. А. Причард сказала, що правдоподібно ні. Шакед тоді почав її погрожувати, щоб вона й інші свої свідчення відтягнула, бо в іншакому випадку він і судді дальше продовжуватимуть перепитування. Свідок обстоювала свої ствердження щодо самосугестії та інших психологічних аспектів, що їх витворює „оптична ілюзія".

Але суддя Левін навіть ці твердження відкинув, бо А. Причард не є експертом в психології.

Новий адвокат оборони Павло Чумак поїхав з молодим Іваном Дем'янюком до Еспанії, правдоподібно на переслухання Рібеса.

Канада нарікає на ЗСА

Торонто. — Алті Родал, історик, що студіювала в Оксфорді, Англія, виготовила обширний звіт для Комісії Дешена про ролю офіційних чинників ЗСА і Канади в переселенні деяких воєнних злочинців до Канади. Її звіт тепер дійшов до публічного відома, і був поміщений у „Торонто Стар" на підставі дозволу на свободу інформації і з нього виходить, що ряд нацистських колябрантів передістався на терен Канади за дозволом найвищих політичних чинників. Причиною того мала бути в першу чергу фальшива інформація, яку давала американська розвідка про різних політичних іміґрантів. А. Родал твердить, що канадські чинники не впустили на свій терен цих колябрантів нацизму свідомо, але тому, що діставали про них фальшиві інформації від американської розвідчої служби. Ці „коляборанти" були на послугах американської розвідки. Тут йшлося в першу чергу про осіб із Східньої Европи. На підставі звіту А. Родал тепер будуть переведені доходження проти 20-ох „воєнних злочинців", а ролю 200 інших іміґрантів до Канади у співпраці з німцями будуть тепер ще прослідкувати.

Але звіт А. Родал не обмежується тільки до посудження американської розвідки. Вона пише також про колишніх прем'єр-міністрів С. Лорента і П'єра Трудо. Перший дозволив на поселення в Канаді нацистського коляборанта з Чехо-Словаччини Кароля Сідора, на особисте прохання Папи Пія XII у 1949 році, як також він був особисто заміщаний, як подає А. Родал, у дозвіл на переселення до Квебеку членів французького уряду з Віші, який співпрацював з німцями. Він мав допомогти князеві Жак де Берновілль втекти з Канади, коли його мали видалити на суд до Франції.

Розшуки А. Родал показують також, що у 1983 році один із старшин канадської служби безпеки, який був німецького походження, допоміг до того, що на терен Канади переїхали два нацистські коляборанти, в цей спосіб, що знищив компромітуючі для них прилоги.

Досі не було ще коментарів ані зі сторони канадських чинників, ані американських на опублікування в „Торонто Стар" звіту з праці А. Родал.

Газета квестіонує „ґласность" для інших народів

Ню Йорк. — „Гласность" Михаїла Горбачова для одних мовознавців означає „відкритість", а для інших це тільки „реклама". Однак для націоналістичних меншин в СССР вона являється заохотою до найбільшої досі опозиції проти гніту від часу хрущовської відлиги, — пише газета „Волл Стріт Джорнал" у редакційній з 13-го серпню ц.р., дивуючись чи „відкритість" має якесь значення для неросійських народів советської імперії.

Спробуйте, наприклад, знайти „гласність", це по-українському „гласность". Українські дисиденти пробують легально видавати „Український Вісник", підпільний журнал з 1970-их років, так як їхні друзі в Москві, що пробують там видавати свій журнал „Гласность", який влада ще покищо толерує. Видавці „Українського Вісника" уважають, що їхній журнал заборонять тому, що це видання заохочує до сепаратизму.

Ану розгляньтеся за словом „атклатіба", це „гласность" 1.3 мільйона латвійців. Справа в тому, що урядова політика вже довгі роки старається про те, щоб чимраз менше лотишів говорило своєю рідною мовою. Горбачов продовжує політику русифікації, яку розпочато ще 1941 року. З'їзди Комуністичної партії Латвії відбуваються на російській мові.

Москва назовні нібито визнає деякі незадоволення меншин, наприклад, кримським татарам було дозволено демонструвати в Москві за дозвіл на поворот у Крим, звідки їх Сталін виселив в 1944 році. Уряд після їхніх демонстрацій нібито створив комісію очолену президентом Андреєм Громиком для розглянення їхніх домагань.

Коли лотиші маршували в Ризі для відзначення масових вивозів у 1941 році, то уряд через офіційну газету перший раз признав, що під час війни „деякі невинні особи потерпіли". Все ж таки, покищо лібералізація

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

ЗА ОСТАННІ РОКИ ЗНАЧНО збільшився обмін викладачами і студентами між З'єднаними Стейтами Америки і Советського Союзу. Цього літа біля 200 викладачів англійської мови зі советських і мадярських шкіл і університетів СССР і Мадярщини проходять курси в коледжі Брин Мор в Пенсильванії і в університеті стейту Мериленд. В свою чергу, 140 американських студентів, які вивчають російську мову, прийдуть наступного академічного року в університети Москви і Ленінграду. Однак сенатор Пол Саймон прихильник збільшення кількости студентів, які вивчають чужинецькі мови, вважає, що, не зважаючи на певні зрушення до ліпшого, кількість молодих американців, які вивчають російську мову, значно менша, ніж кількість советських студентів, що вивчають англійську.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ підготовив для Білого Дому звіт з аналізом посилення терористичної діяльности Ірану. Як сказано у звіті, Іран плянує серію терористичних акцій проти американських амбасад та інших дипломатичних представництв.

МІСТЕЧКО ФІЛМОНТ у стейті Ню Йорк стало відомим лише недавно, під час зізнань підполковника Олівера Норта у Конгресі. У Філмонті провів дитячі і шкільні роки колишній співробітник Ради Крайової Безпеки. Місяць тому посадник Філмонту Філіп Моссман, власник одного з місцевих барів, оголосив неділю, 16-го серпня, „Днем Олівера Норта". Він передбачив, що на головну вулицю міста Мейн стріт вийде майже все населення, щоб вітати героя, якого в дитинстві всі називали Ларрі. Невідомо, скільки жителів з 1,642 пройшли в неділю по Мейн стріт. Одні вважають, що не більше тисячі. Поліція твердить, що понад 2,000, бо до жителів Філмонту приєдналися прихильники О. Норта з навколишніх місць. Але факт залишається фактом — парада вдалася на славу, хоч і не була такою, як ті, що відбуваються на П'ятій авеню в Ню Йорку. Олівер Норт був запрошений в Філмонт, але не приїхав з міркувань безпеки.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив в інтерв'ю для журналу „Тайм", що офіційні особи, які організували секретну аферу з Іраном, діяли з добрих мотивів і що він розуміє, „чому вони зробили те, що вони зробили". Президент знову сказав, що він схвалює рішення продати зброю Іранові, прийняте з метою встановлення контактів з деякими лідерами для звільнення американських закладників у Ливані. Але він висловив жаль з приводу того, якими методами це рішення пізніше здійснювалося. Під час інтерв'ю Президент зробив також цікаві зауваження, що стосуються його політичної кар'єри і життєвого досвіду. На запитання, яка діяльність принесла йому найбільше задоволення, він відповів: „Праця, коли я рятував потопаючих". В молодості кожне літо протягом семи років Р. Реґен працював на пляжі і за цей час врятував 77 осіб.

У СВІТІ

ПРЕСОВЕ АГЕНТСТВО Ройтерса інформує, що Політбюро болгарської компартії, взоруючись на змінах в Советському Союзі, прийняло цілий ряд постанов, на підставі яких будуть пороблені драстичні і далекойдучі зміни в уряді на усіх рівнях, а також в економіці, для чого треба буде змінити деякі точки конституції. Крайова асамблея прийняла постанову про зняття оплат-мита на закордонні товари, щоб тим самим притягнути увагу міжнародної, зокрема західної торгівлі і капіталовкладень в розбудову болгарської господарської системи. Постанова увійде в силу 1-го січня 1988 р. Болгарський лідер Тодор Живков заявив кореспондентам, що постанови були прийняті для того, щоб оживити болгарську економіку і дещо змінити політичну систему. Політичні й економічні спостерігачі та знавці східньоевропейської проблематики кажуть, що менш-більш такі самі зміни почали уводити в себе також інші сателітні держави, зокрема Мадярщина і Польща, хоч остання, задовжившись „по вуха", має менше виглядів на оздоровлення своєї господарської системи.

ІЗРАЇЛЬ І СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ погодились втримувати між собою політичні зв'язки, які можуть бути початком відновлення дипломатичних зв'язків перерваних 20 років тому та відкриття амбасад й консулятів. Міністер закордонних справ Ізраїля Шімон Перез заявив, що він правдоподібно зустрінеться в наступному місяці з міністром закордонних справ СССР Едуардом А. Шеварднадзе під час присутности обох на відкритті Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Політичний дорадник Ш. Переза, Німрод Новік, заявив, що рішення про встановлення постійних політичних зв'язків запало після довших переговорів советської й ізраїльської делегацій в Єрусалимі, а зокрема після зустрічі з Владіміром Тарасовим, спеціялістом СССР від справ Близького Сходу.

ПРАЦІВНИКИ БРИТАНСЬКОЇ служби безпеки Скотланд Ярду повідомили про відкриття більшого складу зброї і амуніції, зокрема автоматичних крісів, машинових пістолів і вибухового матеріялу, правдоподібно призначеного для терористичних груп Палестинської Визвольної Організації в Европі. Речники Скотланд Ярду виявили, що зброя походить переважно із Советського Союзу і східньоевропейських країн, зокрема Чехо-Словаччини.

ІРАН МАБУТЬ ПЕРЕЖИВАЄ харчову кризу у зв'язку з довгою ірансько-іракською війною і трудністю доставі більшої кількости харчових продуктів до Ірану. Деякі, акредитовані в Теграні кореспонденти завважили черги жінок біля харчових магазинів, а також зменшення харчових будок на вулицях міст. Також під час святкування Перського нового року, визначних іранців колись уряд нагороджував золотом, а в цьому році замість золота давав більші наділи харчів, що також вказує на вартість харчових продуктів і їхній брак. В загальному спостерігачі помічають труднощі в економіці Ірану, тісно пов'язані із семирічною війною, вигляди на закінчення якої покищо немає.

ПЕРШІ ДВА ТОМИ ГАРВАРДСЬКОГО ПРОЄКТУ ВЖЕ ВИЙШЛИ У СВІТ

Владика С. Сулик і проф. О. Пріцак тримають в руках перші два томи Гарвардського Проєкту. Крім них, на фото (зліва): проф. М. Лабунька, д-р С. Ворох, Б. Робак, о. протоігумен Б. Лукий, д-р С. Бережницька, Д. Кордуба, В. Ворох і І. Хамуляк.

Філядельфія (ІЯХ). — „Високопреподобний Владико, високоповажані пані і панове! Я маю велику честь і шану передати оцим Вам, Владико, вперше зібрані твори Максима Мелетія Смотрицького. У цім моменті повертаємо українському народові та Українській Церкві твори одного з найбільш талановитих і видатних своїй нації українських діячів, що незаслужено остався забутим нами і культурним світом понад 350 років. В цім моменті кінчається наш довг і наша національна неувага у відношенні до Максима Мелетія Смотрицького. Твори його зібрані, повернені людству, остануться тепер навіки зв'язані з творчим генієм української нації. Але щобільше, нинішній акт це перший крок в нашій ревіндикації нашої давньої творчости як

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА — SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Летунські катастрофи

Катастрофа пасажирського літака Північнозахідньої летунської компанії вночі з минулої неділі на понеділок, 17-го серпня, зараз таки над летовищем у Дітройті, в якій згинуло не 146 осіб, як первісно подано, а 157 осіб, заактуалізувала проблему безпеки летунської комунікації. Схвилювання й обурення найширших кіл мешканців ЗСА зрозуміле, бож той великий літак не був всилі навіть піднятися високо вгору, тільки розбився і загорівся негайно після розгону і відірвання від їздні на кількадесят стіп.

Хоч не проголошено ще офіційного висліду слідства, немає сумніву, що найбільше завинило тут недбальство, що не перевірено здатности цього літака в усіх подробицях. Трагізм цієї катастрофи підкреслює ще факт, що єдиною людиною, яка уціліла, була чотирирічна дівчинка, яка своє життя завдячує мамі, яка закрила її перед полум'ям власним тілом. Дівчинку, яку в непритомному стані із важким пораненням перевезли до шпиталю, зідентифікували її дідусь і бабуня. Останній комунікат із шпиталю подав надію, що цю дитину вдасться врятувати.

Статистика летунських катастроф щораз страхітливіша. У 1985 році було всіх катастроф повітряної комунікації 2,742, при чому згинуло 937 осіб — пасажирів, залоги і жертв на землі, коли літак падав на мешкальний дім. Минулорічної статистики ще не проголошено, але сказано тільки, що за останніх 10 років рух літаків подвоївся, зате число інспекторів, які керують летунським рухом із кожного летовища, стежучи за летами на екрані, зменшилось на половину. До загрози летунської комунікації в значній мірі причинилася поява щораз численніших малих приватних літаків. Коли розклад полетів всіх цивільних летунських ліній устійнений і відомий інспекторам на обсерваційній вежі кожного летовища, то приватні літаки не мають такого пляну і появляються на екранах обсерваторів несподівано. Факт, що в минулому тижні тільки притомність ума і величезний досвід пілота гелікоптера, що ним летів президент Реґен у Каліфорнії, врятував Президента від зудару і загину. Пілот президентського гелікоптера, полковник військового летунства, скрутив в останній хвилині, виминаючи зудару з приватним малим літаком типу „Чесна". Пілотові того чужого літака спершу тільки відібрали право лету, але швидко потім його арештували, коли виявилося, що він був дезертиром з американського військового летунства в часі В'єтнамської війни. У сучасній добі міжнародного тероризму та одвертих погроз американському президентові — не є на 100 відсотків виключена ворожа змова.

Кожна катастрофа цивільного літака є подвійним ударом по даній летунській лінії: вона підриває довір'я громадян і значно зменшує число подорожних та водночас наражує летунську компанію на конечність виплати сотні мільйонів долярів відшкодування родинам загинулих.

Державний нагляд над летунством і приватні летунські компанії виправдуються головним арґументом, що не існує взагалі стовідсоткова безпека кожної комунікації. Обмеження обов'язуючої швидкости автомобільного руху до 55 миль не зменшило числа автомобільних катастроф. Ось наближається триденний „довгий кінець тижня" у зв'язку з Днем Праці на початку вересня. Уже тепер бідкаються над цим, що згине на шляхах Америки знову 400 до 500 осіб. Трапляються страхітливі катастрофи залізниць, коли на шляху пасажирського потягу стоїть невідомо чому якась машина або коли помилково переставлено вилиці і поїзд в'їхав на фальшиві рейки. Немає стовідсоткової безпеки і для пішоходів у великих містах. Ось кілька днів тому арештували в Ню Йорку поліціянта, який у підхмеленому стані переїхав червоне світло і наїхав на двох юнаків, з яких один загинув на місці, другий важко ранений.

Ті людські нещастя сприяють філософії фаталізму. Доля людини у руках Вищої Сили. Античні греки називали це „ананке" римляни „фатум", наші люди кажуть — „доля". Як кому судилася доля. А проте у впорядкованій модерній країні, при головокружному розиткові техніки і можливостей забезпеки проти можливих комунікаційних катастроф — треба таки викорінювати людське недбальство чи злочинну легкодушність — підвищенням кар для винуватців людського нещастя.

Степан Женецький

ҐОРБАЧОВСЬКА „ГЛАСНІСТЬ" Ч. 2

Західні спостерігачі, які уважно слідкують за совєтським лідером Міхаїлом Ґорбачовим, а зокрема за обіцянками „реформ", чи як він їх тепер називає, „перестройкою" цілої московсько-комуністичної тюрми народів, пишуть, що він підніс свою „гласність" на один щабель вище, а вже почав „гласність" ч. 2, тобто, почав другу рунду його „гласности".

Перша стадія його кампанії, щоб піднести рубець заслони для власної суспільности, а також для зовнішнього світу, на такі замовчувані досі лиха московсько-комуністичного царства, як корупція, підкупства, хабарництво; як повести відкриту дискусію над економічною склерозою московсько-комуністичної імперії, відкрити людям очі на велике пияцтво, яке зробило п'яною цілу московсько-комуністичну імперію, нещастя замовчуваної досі наркоманії тощо тощо. Боротьба з цими пошестями все це ведеться далі, хоч як пишуть спостерігачі, без жодного, чи майже жодного успіху, то вже назріли нові лиха, хоч насправді, вони рівно ж існують від самого початку революції, які також треба поборювати. „гласність" ч. 1, тепер належить уже тільки до поборювання тих перших лих, пресою, а „гласність" ч. 2, тепер звернена на „грубші" хвороби червоної імперії: на економічні недомагання, історію, а навіть ідеологію.

Досі Ґорбачов проводив свою „гласність" словами: він говорив, що „це зле — і це не так", та що з тими лихами треба боротися. А така „словна боротьба" нічого путнього не давала, бо ті його „словні реформи" не направляли лиха. Це вже більше нікого не задовільняє, щоб тільки вказувати на пошесті, що паношаться в імперії, чи проголошувати гарні кличі, як „перестройка", чи обіцювати „грушки на вербі" в майбутньому: прийшов час, що треба подавати докладні пляни для переведення тих реформ. А це вимагає не тільки нових ідей, але треба находити відповіді на питання, які були б відповідні для комунізму, а які йому не відповідають. На останньому з'їзді Центрального Комітету партії, що відбувся при кінці липня, Ґорбачов закликав до наступу „на головному теоретичному фронті". А насправді, він потребує перемоги над тими партійцями, які вперто противляються всяким змінам. „Гласність" є дуже важливою в його кампанії проти ворогів реформ. Переходячи до „гласности" ч. 2, Ґорбачов дає до зрозуміння, що справа його „перестройки", це найважливіша під сучасну пору справа в цілому Совєтському Союзі.

Тепер стали появлятися в совєтських часописах статті з такою сильною критикою дотеперішніх „соціялістичних порядків" у Совєтському Союзі, що від них підносяться високо брови навіть у тих партійців, які вже призвичаїлися до „відкритости" („гласности"). Наприклад, цього місяця появилася стаття у „Московській Правді", в якій говориться, що так званий „Еврокомунізм", що був постав в 1970 роках, в Західній Европі, був... наслідком поганих соціяльних і економічних прикладів в комуністичній Москві. Правда, критика помилкової політики Совєтського Союзу стала звичайним явищем за Ґорбачова, але критика московсько-комуністичних ватажків, які себе вважають провідниками світового комунізму, то це щось нове. Також щораз частіше появляється, досі небувала, щораз відважніша, критика сталінських часів. Все це є частиною намагань найти минулі помилки, щоб навчитися на них, аби Совєтський Союз в майбутньому не повторював тих самих помилок, — не відрікаючись, розуміється, від комунізму.

Економічні справи

Під сучасну пору найважливіша дискусія у Совєтському Союзі проходить над економічними справами країни. Стаття, що була надрукована в липні ц.р., в „Новому Мірі" а яку написав Ніколай Шмелев, була, більше як знищимою критикою економічних хворіб комуністичної імперії. На протязі століть, пише Шмелев, людство не винайшло „ніякої більш успішної заохоти до праці, як винагорода", тобто відповідна платня. На совєтських господарствах (розуміється, сколективізованих — СЖ) було просто неможливим, щоб якісь вдосконалення для покращання видайности праці, видумані в країні, тобто в Совєтському Союзі, могли бути корисними. (Так росіяни мало вірять у свої здібності! — СЖ). Шмелев піддає думку, що було б краще, платити тимчасові безробітні винагороди робітникам, аніж держати їх на платні господарства, що руйнує всі намагання зробити їх самовистачальними.

Та Шмелев не єдиний, що розбиває цю московську (сільсько-господарську), як він називає її „ідеологічну невинність". Все більше й більше появляється статтей, в яких доказується, що вільний ринок дає більше користей, аніж центральне плянування.

Дуже делікатно тепер дискутується над питанням, яке досі було цілком заборонене: яка форма продукції є більш видайна, та чи соціялізм може бути сумісний з вільним ринком, і чи взагалі, сучасний спосіб власности (господарств) в Совєтському Союзі є найбільш корисним? Один із учасників дискусії за круглим столом, яка була надрукована у „Літературній газеті", сказав, що „питання про власність (господарств) не є сьогодні ясним, як не було воно ясним і вчора".

Чи „гласність" не зайшла задалеко?

Нова посилена дискусія про „гласність" допровадила декого з партійців до того, що вони починають голосно застановлятися над питанням, чи бува, вона („гласність"), не зайшла задалеко? Одним з тих, що так думає, є Єгор Лігачев, кремлівський головний ідеолог. Лігачев ніби то є прихильником „перестройки", але вважає, що з нею треба поступати обережно. Під час відвідин редакції тижневика „Советская Россия", на початку липня, він сказав, що „гласність" повинна бути „контрольована", і він чує жаль, що довкола неї („гласности") наробили такого галасу, що аж шум і бруд виходить на верх. Але

(Закінчення на стор. 4-ій)

Богдан Остап'юк

Жнива на Золотому Поділлі

Вночі на землю спали роси
І вранці ріблом зацвіли,
А жита спілого колосся
На жовті стерні вже лягли.

Сміється небосхил привітно,
Де неозора неба синь,
І вабить подихами вітру
У сонцесяйну далечінь.

Вже перепілок доокола
Чарівна пісня ожива,
І голос їх дзвенить над полем.
Немов виспівує: „Жнива!"

Олександер Жабський

Хто ж з нас, селянських чи міщанських синів не пригадує собі тієї гарячої, літньої пори року, коли починалися жнива на рідній землі? Наші діди та батьки, які вклали багато важкої праці у підготову та вирощування зернових культур, нетерпеливо очікували щедрих жнив. Після св. Івана, а вже найпізніше після свят апостолів Петра і Павла, починалися жнива. Ще поки зорі світ заповідали ішли в поля женці та косарі, щоб ще до сходу сонця покласти на стерні перші снопи жита чи золотої пшениці.

Богдан Лепкий, уродженець Золотого Поділля, великий знавець життя селян, ось як гарно написав у своїх віршах про працю селянина на ріллі:

Найперше плуг стерню орав,
При скибі скибу рівно клав,
а борона ходила,
ті скиби скородила.

Як жайворон злетів з гнізда,
з сівнею вийшов тут ґазда.
Він зерно в землю кинув
У щасливую годину.

І виросла пшеничка та.
Немов шувар буйна, густа.
Аж подивитись мило.
Так поле зародило.

Прийшли жнива.
Коси коса, поки не висохла роса!
Гей, ви женці, жніть живо,
бо дав Бог гарне жниво!

Ой жнуть женці. Серпи блищать
На полі скрізь снопи лежать.
Снопи зложили в копи.
За тиждень — вйо! До шопи.

Іван Франко, найбільший вчений, поет, письменник Західньої України, ось так згадує у своїх віршах про жнива:

Ходить вітер по житі
мов господар споволу,
колосочки налиті
стиха хилить додолу.

І шепоче колосся:
Вітре-брате, дай ведра,
Щоб нам цілό вдалося
достояти до Петра.

Дай нам спіти, нависнуть,
Стебло луком най гнеться,
аж серпи тут заблиснуть,
жнивна пісня поллється.

Дай на копи погоду
і погоду на спряток,
щоб в селянську господу
ввійшла втіха й достаток.

Д-р Олесницький, уродженець Золотого Поділля, визначний політик, один з найкращих оборонців наших селян у судових процесах, неперевершений оратор-промовець, посол до австрійського сойму, основоположник Української Національної Демократичної партії, автор цінного твору: „Спогади з мого життя" (Львів 1935). У своєму спогаді ст. 48 написав Олесницький з глибоким чуттям та любов'ю зворушливі стрічки про золоті подільські лани. Ось вони:

„Перед очима моєї душі мріють широкополі подільські лани, вкриті золотою пшеницею, що хвилюють під подувом вітру, немов море. Це найкращий вид, який я в своїм житті бачив. Не було в мене більшої розкоші, як літньою порою, коли збіжжя цвіте або достигає перед самими жнивами, в теплу місячну ніч іти ланами вкритими збіжжям. Який тихий маєстат б'є від тих ланів, яке почування переймає людину, повну свідомости, що це скарбниця всієї людськости, головне джерело утримання, яке живить весь світ. Там і моє родинне село і могили моїх батьків. Я вже їх не побачу ніколи. Туга переймає мою душу, а Золоте Поділля буде назавжди перед моїми очима"

* * *

П'ятдесят чотири роки тому, жорстокий вождь червоної Москви Сталін відібрав від селян найцінніший їх скарб — землю і приказав їм, неначе новітнім кріпакам працювати в колгос-

(Закінчення на стор. 3)

Ірина Дибко

ВІДЛУННЯ...

Докія Гуменна: „Прогулянка алеями мільйоноліть" — мікроновелі, Українське Видавництво „Смолоскип" ім. Василя Симоненка, 170 ст., 53 ілюстрацій.

Уже на обкладинці книжки є клаптики, дроби таких малюнків, що викликають своїм загадочним виглядом задуму, а то й питання: Хто? Чия рука залишила ці малюнки на стінах Кам'яної Могили на Мелітопольщині? Хто були ці люди, чи й прапредки, що залишили по собі ще чимало слів, легенд й повір'я у нашому сьогоденні? Як далеко, у яке „ліття" сягає коріння того дерева, що кормило й кормить своїми соками віти життя й понині, що передавалось і передається у клітини поколінь і хто-зна чи переведеться у народі?... Ох, як би ми мали вільну державу — заговорила б наша земля розкопами, захитала би не одні підвалини теорій у питанні початків... Стала би тоді й творчість Докії Гуменної належним огником у темряві здогадів і дороговказом для не одних, щоб пізнали: „Чиї сини? Яких батьків".

Подиву гідні заключення переплели зміст „Прогулянка алеями мільйоноліть", це рідкісна тема в нашій літературній творчості поза межами України, а навіть подекуди й недоцінювана... Чомусь так прийнялося, що й залюбки, щоб надати наголос на свій рівень освіти, говоримо про мітологію греків та інших народів. Без сумніву, що це явище гідне уваги, але... не коштом обайдужіння чи ж забуття нашого минулого, нашої мітології. Інколи, чомусь, уважається й принизливим говорити про минуле й віру наших предків. Хоча добре знаємо, що греки не соромляться своїх богів Олімпу. Також з гордощами вказують, нащадки Маян, на велич тогочасної культури, що в обіймах пралісів чекала на той час, коли грядучі покоління заговорять про неї.

У нашій літературі, завдяки Докії Гуменній, заговорило Трипілля і Скити. Це не перша книжка письменниці „Прогулянка алеями мільйоноліть", що своїм змістом простеляє стежку аж у те далеке минуле, що межувало із леґендарними подіями Сумерії, але проживало на землях нашої України.

Попередила наша незамінна письменниця свою „Прогулянку алеями мільйоноліть" такими творами, як: „Благослови мати", „Золотий плуг", „Родинний Альбом", „Минуле пливе в прийдешнє", „Небесний змій". У кожному з тих творів домінує пов'язаність — відлуння давно-давно минулого із сьогодні, у народних звичаях і повір'ях. Зміст „Прогулянка алеями мільйоноліть" ще особливий тим, що в ньому часто наводить Докія Гуменна такі слова, що ними послуговуємося і в нашій, сьогоднішній мові: „кутя", „поле", „геть", „вйо", ім'я „Параска", а в дитячих іграх „горю-горю пень". Також не одні залишки пронизали перекази усної народної творчости, народні пісні й традиції вінчання. Зокрема авторка наводить гуцульське весілля, коли то: „молода іде вінчатися на коні, хоч би то було три кроки від її хати".

Значить, пояснює один із дійових осіб, що: „звичаї із тотемним забарвленням навіть і в наш час можна назбирати ще багато".

У дальших діялогах дійових осіб довідуємося, як і в народних приказках говорить давноминуле, ось, як: „про вовка помовка", у передвесільних сватаннях: „куниця — красна дівиця". Живе давноминуле у наших гаївках, ось читаємо в одинадцятій мікроновелі, що зміст дівочої гаївки перекликається із змістом сумерійських оповідань про богиню Іванну. Словами одної з дійових осіб, Дани, говорить письменниця про цю гаївку, що вона: „пережила неодноразову зміну суспільних устроїв, вірувань, пережила заглади, катастрофи, катаклізми..." На те відповідає, подруга Дани, Рита: „І от чому радянський уряд зліквідував усі обряди й люто їх викорчовує, навіть оці дитячі ігри! Щоб заглушити пам'ять народу про його невмируще існування, про минуле". А далі пояснює Рита, що: „основи глибокого коріння їм не досягнути. Це коріння маніфестується й зблискує многолико: то в плеяді слів, що походять від якогось одного поняття, втіленого в імені богів, то в оцих іграх, відбитках закам'янілих обрядів, хоч уже незрозумілих... Та в повірях, казках, ба навіть у вигляді прикрас, іграшок..."

Відтак переконливо закінчує. Рита: „Глибоко це коріння заховане. В тайнощах, куди злочинцям зась".

„Прогулянка алеями мільйоноліть" не заваджає сьогоднішній людині і її мріям про полети у простори висот на зустріч питанням, що діється на Марсі, чи Юпітерові, чи його місяцях? Навпаки, це переклик двох мільйоноліть... Хто знає, що час скаже?! Може, колись, спільний знаменник для двох полюсів принесе...? Тому є вельми конечним, щоб познайомитись із змістом цієї книжки Докії Гуменної, бо тільки тоді дерево простягає свої віти високо вгору, коли його коріння цупко пройде у надра глибин життєдайної землі...

Книжку можна набути у Видавництві „Смолоскип".

Василь Верига

ЗВІТ КОМІСІЇ ДЕШЕНА

IV.

У висліді усіх тих даних Комісія Дешена ствердила, що: 56. Дивізію „Галичина" (14 Waffengrenadier Division der SS (gal. Nr. 1) не слід засуджувати як групу.

57. Члени дивізії „Галичана" були індивідуально перевірені (screened) з метою впевнитися хто вони заки їх допущено до Канади.

58. Обвинувачення у воєнних злочинах членів дивізії „Галичина" ніколи не були доказані, ані в 1950 р., коли їхню іміґрацію до Канади було затримано на вимогу жидів), ані в 1984 році, коли ці обвинувачення були знову поновлені перед Комісією.

59. Далі, в виду браку доказів відносно участи або знання відносно конкретних воєнних злочинців, саме членство у дивізії „Галичина" не вистачає на те, щоб поставити їх під суд.

60. Немає підстав, щоб відбирати від членів дивізії „Галичина" громадянство, або депортувати їх, тому що канадський уряд був свідомий відносно усіх фактів у 1950 році і дозвіл на їх в'їзд до Канади був виданий не на базі фальшивих даних, шахрайства чи взагалі затаєння основних обставин.

61. У всякому разі із 217 старшин дивізії „Галичина", яких оскаржив Сімон Візенталь перед канадським урядом — 187, (тобто 86 відсотків листи) ніколи не станули ногою в Канаді, 11 померли в Канаді, 2 виїхали до іншої країни для 16 не устійнено жодних доказів, а одного взагалі не знайдено. (стор. 261)

Комісія Дешена, перевіривши всі надіслані їм імена осіб проти яких є висунені поважні обвинувачення ствердила, що їх є заледве 20 осіб. Скільки із них є дійсно воєнними злочинцями, якщо вони є, та до якої національности вони належать сьогодні важко сказати, бо всі інформації про них знаходяться у другому довірочному томі Звіту Комісії Дешена. Якщо там навіть і є якісь українці, то їх напевно небагато й вони зуміють оправдати себе перед судом, очевидно канадським судом, який зарекомендує Комісія Дешена.

Комісія Дешена, як і міністер справедливости Р. Гнатишин, ствердили, що в Канаді немає потреби на якусь спеціяльну дослідну чи слідчу комісію типу американського O.S.I. та що справи, які залишилися не викінченими продовжатиме Канадська королівська кінна поліція та міністерство справедливости. З цим погоджується весь канадський уряд," — заявив Гнатишин.

Реасумуючи цей звіт, слід підкреслити, що він виправдав цілу українську спільноту в Канаді від неслушних жидівських обвинувачень у воєнних злочинах, але безпардонні атаки жидів на українців мали й позитивне значення. Вони об'єднали українську громаду й вона гідно поставилася до тих наклепів. Але не менш важливим є те, що Комісія Дешена ствердила, що дивізія „Галичина" як військова одиниця не поповнила жадного воєнного злочину й за саму приналежність до Дивізії не можна нікого карати. Це ствердження має не абияке значення не тільки для колишніх дивізійників у Канаді, але також і для українців у ЗСА, Англії й Австралії та інших країн.

Через наклепи Візенталя та його прибічника в Канаді Соль Літтмана українці потерпіли велику шкоду, моральну й матеріяльну із-за неперебірчивої кампанії очорнювання засобами масової інформації. Матеріяльну шкоду понесли тому, що на оборону українська громада склала близько мільйона долярів, які можна було б зужити на якісь корисні цілі. З усіх жидівських обвинувачень видно, що їм не йшлося про справедливість і гуманність, яку вони зрештою виявляють на бідних палестинцях, але щоб задоволити свою зоологічну жадобу помсти, за їхню власну безрадність у часі Другої світової війни. Москва з цього також скористала, бо українська спільнота Канади звернула майже всю свою увагу на оборону перед необґрунтованими наклепами замість віддати більше уваги подіям у поневоленій Україні. Але в основному Москві йдеться про те, щоб дискредитувати політичну акцію українців на Заході в користь поневоленої України, представляючи всіх не тільки як коляборантів нацистської Німеччини, але таки як воєнних злочинців. Звіт Комісії Дешена вказує на те, що цим разом ані жидам ані Москві не повезло, бо дискредитували вони самі себе необґрунтованими обвинуваченнями.

Звіт Комісії Дешена — це також ще один доказ, що Москва у своїх намаганнях дискредитувати політичну акцію українців у західньому світі, не перебирає у засобах і користується фальшом і брехнею. Правда, скористала Москва ще і з того, що можливість українсько-жидівського порозуміння, чи як це звучить у совєтській термінології, „союзу українських буржуазних націоналістів з сіоністами", до якого українці, або принаймні деякі українські політичні кола змагали, стало під сучасну пору нереальним. Воно прикро що жиди далися зловити на московську вудку, бо цим вони нашкодили у першу чергу собі самим, бо це без сумніву матиме відгук і в Україні, де жиди й так записалися кривавими літерами в її історію.

Кінець

В Торонто...

(Закінчення зі стор. 1)

ОДУМ під керівництвом Валентини Родак проспівали пару пісень у супроводі гри на бандурах, а відома вже, хоч і юна, декляматорка Роксоляна Мельник з великим мистецьким чуттям прочитала поезію Миколи Щербака „Отаман Петлюра". На закінчення мистецької частини поет-гуморист Йосип Било з Англії розвеселив присутніх своїми дуже дотепними „співомовками", навіяними найновішими подіями в Україні й гумористичним талантом М. Гоголя та С. Руданського. На закінчення програми мгр Наталя Смець, господиня вечора, що керувала цим вечором з надзвичайним умінням і теплотою, відчитала найновішу поезію Андрія Легота з Англії.

Другого дня була закрита організаційна частина З'їзду, що розпочалася молитвою, проказаною В. Дзюбенком. Далі слідувало повідомлення Мандатно-верифікаційної Комісії (І. Чавро) про кількість мандатів і правосильність з'їзду. Після цього почесна членкиня Олександра Підгайна доповідала про працю над різними виданнями сл.п. Семена Підгайного і про найновішу та капітальну „Бібліографію" писань про сл. п. Симона Петлюру, на друкування якої тут таки зібрано перших 400 дол. Книга повинна вийти з друку наступного року.

Після О. Підгайної глибокий і джерельний аналіз горбачовської „гласности" зробив колишній політв'язень І. Троценко.

Далі слідували звіти: в.о. головного секретаря М. Степаненка, членів Секретаріяту й усіх крайових комітетів про п'ятирічну діяльність. Потім звітував голова Контрольної комісії Костянтин Скірко; він зачитав постанову про уділення абсолюторії й висловлення подяки за працю всіх секретарів протягом останньої каденції.

Голова Статутової комісії О. Скаба реферував про зміни статуту й остаточну його редакцію з врахуванням змін на попередніх трьох з'їздах. Голова Партійного суду Й. Било повідомив, що не було ніяких справ.

З черги прийшов звіт Номінаційно-виборчої комісії яка перепровадила передвибори кореспонденційним шляхом. Її голова В. Дзюбенко повідомив про склад Центрального Комітету, Контрольної комісії, і Партійного суду, а також присвоєння звання почесного голови УРДП М. Степаненкові і звання почесного члена — Ф. Федоренкові. З'їзд затвердив наслідки виборів одноголосно. Дуже хвилюючим було заприсяження новообраного голови УРДП О. Мельниченка, що його здійснив почесний голова М. Степаненко. Схваленням резолюцій і постанов та відспіванням національного славня „Ще не вмерла Україна" закінчено цей з'їзд.

Перші два...

(Закінчення зі стор. 1)

крок реалізації кращого майбутнього як нашої нації, так й усього культурного світу".

Такими надхненними почуттями розуміння важливости історичного моменту словами привітав Митрополита Стефана Сулика проф. Омелян Пріцак від себе й інших членів Комітету Гарвардського Проєкту, які відвідали Митрополита в понеділок, 10-го серпня ц.р. в митрополичій канцелярії у Філядельфії.

Два томи досекулярної творчости вже видруковані, інші теж вже скоро побачать світ. Продукція 40 томів досекулярної творчости почалась.

В оригінальному пляні був призначений перший том для творів Максима Мелетія Смотрицького, практично однак двох томів було ще замало. Спонзорами тих двох томів є Марія і Богдан Робаки та Кредитівка „Самопоміч" в Ню Йорку, які вплатили по 25,000 дол.

Переклади їх на англійську, а в першу чергу на модерну українську мови, є першорядною вимогою часу.

Наукові бібліотеки дістають документацію української культури, з відповідними поясненнями і виданнями Гарвардського університету. Вправді деякі із плянованих книг, як „Слово о Полку Ігоревім", „Повість Временних Літ" і деякі інші були видані уже російським центром і світ їх зараз трактує, як документи російської культури. Гарвардський Проєкт хоче це направити.

Газета...

(Закінчення зі стор. 1)

у Латвії є мало помітною. У журналі „Совєтская Культура" появилася обширна статтяпро статую жінки, яка тримає три зірки, символізуючи три частини Латвії; ця статуя збудована в Ризі в часі, коли Латвія була незалежною державою і для лотишів ця статуя символізує свободу і незалежність. Очевидно, що журнал свою статтю базував на „соціялістичній любові" до скульптури, а не до лотиських національних стремлінь!

„Відкритість" Горбачова може бути тільки продовженням русифікації, що з обмеженим успіхом проводиться вже цілими століттями, як царями, так і теперішніми комісарами. Теперішня лібералізація в дійсності являється корисною тільки для російської культури коштом інших совєтських домінуючих культур.

У Совєтському Союзі є 15 республік і більше сотні національностей. Більшість з них все ще не знають, чи „Гласность" справді має якесь значіння в їхніх мовах.

Згадка про сл. п. о. Я. Тростянецького

Всевишній дав нам дві незмінні дати: коли висилав нас у земну мандрівку, — це дата народження, і дату смерти. Як ми заповнимо час поміж тими датами — це вже проблема нашого життя. За наші потягнення, здобутки і діла ми будемо самі відповідати перед Богом і нацією, до якої ми належимо. Є люди, які вміють і хочуть розвинути Богом дані здібності до високого рівня впертою працею в здобуванні знання, але є і лінюхи, які задовольняються буденним існуванням. Саме тому є цінною згадка про людину, яка своє життя заповнила творчою працею над своїм ростом, доклала свою працю до розвитку українських установ свого вибору, а при кінці життя, кропітливою працею священика, хоч послаблене серце давало багато проблем.

Св. п. о. Я. Тростянецький

Сл. п. о. Я. Тростянецький побачив світ 29-го вересня 1921 року в селі Манаїв Зборівського повіту, Україна.

Україна. Він виростав у бурхливому часі воєнних подій, які не давали часу на спокійне родинне переживання молодечих років. Він став культурно-освітнім і політичним активістом, так що за першої окупації Галичини большевиками довелося йому йти в підпілля. В 1949 році виїхав о. Ярослав до Америки де осів в місті Гартфорд, де відразу включився в громадське життя. Він не тільки працював в українських установах, не тільки стало давав пожертви на потреби українських установ, але також і сам переводив збірки поміж знайомими на пекучі запотребування українських установ. Його особливим замилуванням була праця в українських театральних гуртках. Мав він рівнож здібність до писання різного роду дописів, як і споминів, які друкувалися в українських газетах. Останньо був редактором Українського Церковного Бюлетеню греко-католицької церкви в Лос Анджелесі, Каліфорнія.

В 1960 році о. Ярослав переїхав до Лос Анджелесу, де відразу включився в громадську працю, займаючи відповідальні пости в управах Українського Культурного Осередку, чи Кредитівки в цьому місті. Його життя було заповнене вщерть, о. Ярослав хотів ще більше досягти. Він хотів сповнити свою мрію — стати священиком, що і досягнув після довгих студій. У 1975 році він був висвячений на диякона, а в 1984 році Владика Іннокентій рукоположив його на священика. Сповнилася його мрія і він осягнув ціль свого життя.

І так несподівано 30-го жовтня 1986 року відійшов від нас. Смерть сл. п. о. Ярослава Тростянецького, оповила смутком багатьох його приятелів, як і всю громаду Лос Анджелесу, бо о. Ярослав довго жив серед нас, спочатку як світська людина зі своїм власним підприємством, а опісля висвячений у священичий стан був понад два роки священиком в Лос Анджелесі. Церковна влада післала його до Тусану, Арізона, на свою власну парохію, де був він тільки одну добу, коли його серце перестало битися. Всевишній дав йому, хоч так коротко, радість побути на власній парохії серед вірних, які його так тепло прийняли, і забрав його до себе.

Сл. п. о. Ярослав є прикладом для нас, доказом того, що якщо людина справді захоче чогось досягнути, зможе це зробити, якщо вкладе всі свої зусилля для досягнення мети. Отець Ярослав хотів бути священиком і довгі роки присвятив богословським студіям, працюючи також у своєму підприємстві.

Віримо, що Бог винагородить сл. п. о. Ярослава Тростянецького за всі його зусилля за прикладне особливе життя, за його працю в українських громадах на еміґрації, як і за всі ті терпіння, які він перейшов тут на землі.

Сл. п. о. Ярослав Тростянецький був ідейною людиною доказом чого є його завіщання, в якому він вичислює грошові суми, які після його смерти мають бути передані на призначені ним цілі з тих ощадностей, що були на його конто в Українській Кредитовій Спілці в Лос Анджелес. Він призначив по 19,900 на ЗУАДКУ, Чин св. Василія Великого (Лонг Айленд), Св. Софія — Патріярший Фонд; по 9,950 дол.: українській католицькій церкві в Люрді, Франція; Стемфордській Ерархії, українській католицькій церкві в Лос Анджелесі, та 4,975 дол. на ФКУ. Крім того, сл. п. о. Ярослав був фундатором УВУ, куди він переслав поважні грошові суми. Решта ощадностей зужито на заплачення адміністраційних видатків, яких зібралося чимало.

Після похоронних обрядів зібрано пожертви, — замість квітів на могилу — від учасників 600 дол.

Хай ця скромна згадка буде рожею на його гріб і як і щирою подякою за його жертвенність.

Оля Муць

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реаґувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

Ювілейні святкування 1000-ліття Хрищення України в Бельгії

Ювілейний комітет 1000-ліття Хрищення України на Бенелюкс створився 19-го травня 1986 року на базі Ювілейного Комітету Головної Ради Українських Громадських Організацій в Бельгії, заснованому в 1985 році і Екзархального Комітету на Францію, Швайцарію і Бенелюкс. Ювілейний Комітет на Бенелюкс оформився остаточно в березні 1987 року в наступному складі: о. митрат Іван Кіт — голова, о. Петро Костюк — заступник голови, мгр Омелян Коваль — секретар, мгр Микола Когут — скарбник. До Секретаріяту вибрано також двох секретарів-помічників: Ігор Хохоляк — франкомовна і мгр Павло Когут — фляманська кореспонденція.

Для проведення в життя своєї програми, Ювілейний Комітет покликав до життя чотири комісії: 1) Зв'язкову комісію, очолену монс. Ван Сховбруком з рамени бельгійського єпископату і заступлену трьома членами Ювілейного Комітету (оо. П. Костюком і П. Мельхіором та мгром О. Ковалем; 2) Мистецько-імпрезову комісію, — голова пані С. Сидор (ОУБ); 3) Інформаційно-пресову — голова інж. Іван Левицький (КУ СУМ); 4) Технічно-господарську — голова Микола Волянський (УДК). До Ювілейного Комітету входять також представники чотирьох окружних комітетів.

До кінця липня цього року Ювілейний Комітет відбув шість засідань і кілька засідань комісій, на яких розглянено пляни праці, затверджено бюджет та намічено шляхи реалізації підготови святкувань.

Загальне святкування 1000-ліття намічено на 8-го листопада 1987 року в Брюсселі. Для цього підготовляється Архиєрейська Св. Літургія в Національній Базиліці (Кукельберґ) на год. 10.30, з можливою участю Блаженнішого Патріярха Мирослава Івана Любачівського, Митрополитів з Америки й Канади, представників багатьох церков та урядових чинників. Дав згоду на свою участь примас Бельгії, кардинал Ґодфрід Данельс. З цієї нагоди передбачено відкриття і освячення пропам'ятної таблиці на мурах Базиліки. Того ж дня відбудеться також Святкова Академія о год. 4-ій в концертовій залі Конґресової палати в Брюсселі.

З рамени Імпресової комісії підготовляється виставка церковно-релігійного мистецтва і надбання та вияву українського народу на базі християнської культури та мартирології українських Церков. Виставка має діяти на протязі цілого 1988 року по різних місцевостях Бельгії. Вона включатиме також показ серії діяпроглядок „Українське мистецтво крізь віки", що їх упорядкував і озвучив відомий український мистецтвознавець проф. Юрій Турченко. Для популяризації святкувань 1000-ліття Хрищення України буде поширена кольорова афіша, що її виготовила мисткиня Зоя Нижанковська-Лісовська.

Інформативно-пресова комісія приготувала плян своєї акції на терені бельгійської месмедії. При цьому мається на увазі поширення відповідних брошур і книжок та інформації. Передбачено також відправи українських Богослужень в бельгійських церквах з відповідними проповідями. Вже від року працює „Хор Тисячоліття" під мистецьким керівництвом інж. Кирила Гайдамахи, який нараховує 50 осіб з різних місцевостей Бельгії. Хор відбуває часто свої проби.

На 1988 рік намічено низку святкувань по більших містах Бельгії, для чого створено окружні комітети. Намічено рівнож спорудження Ювілейного Пам'ятника на терені відпустового місця в Банни, освячення якого повинно відбутись в часі паломництва в 1988 році.

Фінансування цієї широкозаплянованої акції святкувань спирається на жертвенності української громади через датки українських установ і окремих жертводавців та поширення пропам'ятних поштових марок ЕЮК, до чого Ювілейний Комітет всіх щиро закликає.

Ювілейний Комітет на Бенелюкс

Жнива...

Закінчення зі стор. 2

пах. На Україні насильно забрав нашим селянам останні залишки зерна і таким чином створив штучний страшний голод. У роках 1932-33 померло жахливою голодовою смертю понад 7 мільйонів людей.

Минуло з цього часу 44 роки, коли ми в умовах німецької окупації на рідній землі Західньої України провели останні жнива. Затих назавжди шум-шарудіння кіс та серпів, скрип драбинястих возів. Не вітаються більше женці та косарі радісним вітанням: „Дай, Боже, щастя!" „Боже, помагай!" Затихло все. Залишилися лише спогади, які у літній час пригадують нам на нових поселеннях у вільному світі колишні жнива на рідній землі.

Жнива! Яка пора чудова —
Лягли покосами жита.
А люди йдуть у поле знову,
Щоб у труді цвіло життя.

Св. п. протопресвітер Ф. Лаврик

У неділю, 21-го червня ц.р., на 75-му році життя упокоївся в Бозі бл. п. митр. протопресвітер Франко Лаврик. Залишив у смутку дружину Юлію (з родини Олександра і Катерини Пилатюк із Міннеаполісу, Мінн.), дочку Маріянну і сестру пані-матку Анну Кість із Міннеаполісу. У великому смутку залишив парафію української православної церкви св. Івана Хрестителя в Джансон Ситі, Ню Йорк, де покійний о. Франко був настоятелем 42 роки.

Бл. п. о. Франко Лаврик народився 1912 року в Самборі на Україні в родині Теодора і Татяни Лавриків. Батько помер на Україні, лишивши сиріт Анну, Марусю, Михася та чотирирічного Франка, бо мама була в Америці, працюючи акушеркою в Честері, Па. Після війни діти були спроваджені до Америки, до мами, котра була довголітньою парафіянкою української православної церкви Успіння Пресвятої Богородиці в Честері, від існування парафії до своєї смерти на 86 році.

Покійний о. Франко служив при війську чотири роки. Згодом закінчив консерваторію, відділ співу, фортепіяно та диригування. У грудні 1937 року покійний був прийнятий до семінарії св. Покрови української православної церкви в Філядельфії під духовною опікою архієпископа Іоанна Теодоровича та прот. Івана Савчука. Владика Іоанн рукоположив свого учня в диякони 27-го лютого 1944 року в катедрі св. Володимира в Філядельфії, а 25-го березня 1945 року — в стан священика. 1-го серпня 1945 о. Ф. Лаврика призначено до Джансон Ситі, де працював з великою любов'ю зі своєю парафіяльною родиною до останнього дня свого життя.

Покійний був членом Ради Митрополії Української Православної Церкви в ЗСА довгі роки і був активним у церковних і світських організаціях та справах.

Всі похоронні відправи відбулися у церкві св. Івана. Участь у них взяли архиєпископ Константин, єпископ Антоній, священики Української Православної Церкви, які прибули численно попрощати свого собрата з усіх околиць ЗСА. Присутніми на відправах були і священики з інших віровизнань.

Покійний о. Франко був похований на парафіяльному цвинтарі.

Парафіяльна родина св. Івана хоче щиро подякувати Владикам, священикам, усім, що своєю присутністю вшанували дорогого пароха, та особисту подяку о. митр. Несторові Ковалеві зі Скрентону, Па., за його опіку парафії в сумний час і провадження похоронними відправами. Участь в похороні взяло понад 40 священиків.

Родина

Ділимося сумною вісткою, що в Монастирисьхах, Україна дня 24-го липня 1987 р. на 83-му році життя відійшла у Вічність

наша Найдорожча
МАМА І БАБЦЯ

бл. п.
ТЕКЛЯ ВОРОБЕЦЬ
з дому ГОЛОВЯК

Похоронено її в рідному селі Горожанка.

В глибокому смутку:
син — ОЛЕКСА з родиною
син — ЯРОСЛАВ з родиною в Україні
Ближча і дальша Родина

Св. п. проф. д-р П. Ю. Стерчо

З глибоким смутком повідомляємо членство Карпатського Дослідного Центру ім. Юліяна Ревая і Братство Карпатських Січовиків та все українське громадянство, що в четвер, 18-го червня 1987 року, на 69-му році життя у Філядельфії, Па., ЗСА, несподівано помер

сл. п. проф. д-р
ПЕТРО ЮРІЙ СТЕРЧО

активний учасник державного будівництва в Карпатській Україні;
голова Карпатського Дослідного Центру ім. Юліяна Ревая;
голова Контрольної Комісії Братства Карпатських Січовиків;
член Проводу Українських Націоналістів;
член Президії Всеукраїнської Національної Ради;
член Президії Світової Координаційної Ради ІСНО;
голова Центральної Управи ОДВУ;
голова Дослідної Фундації ім. О. Ольжича в ЗСА;
член Крайового Громадського Комітету для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні;
колишній голова Української Американської Асоціяції Університетських професорів;
колишній голова Крайового Громадського Комітету для Вшанування Пам'яті Жертв голоду в Україні в 1932-33 рр.;
колишній член Секретаріяту СКВУ, заступник президента УАКРади і член Екзекутиви УККА;
довголітній звичайний професор Дрексел Університету в Філядельфії і професор інших високих шкіл;
дійсний член НТШ і багатьох українських та чужинецьких наукових товариств і установ;
автор джерельної праці „Карпато-Української Держави" і "Diplomacy of Double Morality";
автор наукових праць з ділянки економії, історії і політики, визначний публіцист, журналіст, головний редактор журнала „Самостійна Україна";
автор статтей і співробітник українських установ і товариств.

Його передчасна смерть є великою втратою не лише для Карпатського Дослідного Центру і Братства Карпатських Січовиків, але і церковно-релігійного, наукового, студентського і суспільно-громадського життя українського народу в Україні і поза її межами.

Дружині і Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Карпатський Дослідний Центер ім. Юліяна Ревая і Центральний Провід Братства Карпатських Січовиків

АҐЕНТИ САНДІНІСТСЬКОЇ служби безпеки розігнали дві демонстрації. Урядова газета „Баррикада" обвинувати ла амбасаду ЗСА в Манагуа в організації цих демонстрацій. Як розповідають очевидці, в одній демонстрації взяло участь біля 1,000 осіб, прихильників демократизації. В демонстрації, що відбулася в другому кінці столиці Нікарагуа взяло участь приблизно 500 осіб, членів родин політичних в'язнів, які вимагали, щоб їх рідні були відпущені на свободу. Агенти служби безпеки накинулися на демонстрантів з палицями через які пропущений електричний струм, а також пустили на людей спеціяльно натренованих собак. Не менш як десять демонстрантів були заарештовані. Газета „Баррикада" повідомила про двох заарештованих. Будь-які, не одобрені хунтою демонстрації і зібрання у Нікараґуа заборонені з березня 1982 року.

Денверські бандуристки

Беті Желем (зліва) й Оксана Мошинська.

Дві денверські бандуристки, які не повісили своїх бандур на кілок, мали великий успіх цього літа. На запрошення американців вони дали 37 виступів. Один на ярмарку в Денвері, один на ярмарку в джеферському і 35 на „ренесанс фестивалі" у Ларкспурі, місцевості 45 миль на південь від Денверу. На народному ярмарку повіту Джеферсон танцювали також Соня і Ева Желеми.

Беті Желем і Оксана Мошинська, часті учасниці бандуристських таборів, виробилися до самостійних концертів для української, а головно чужинецької публіки. Гра на бандурах, цьому цікавому і для них екзотичному інструменті, головне інструментальних творів захоплює чужинців. Для не-українців краще грати інструментальні твори, бо тоді немає проблеми пояснювати текст пісень, які часто не мають для чужинця, неознайомленого з українською історією, ніякого сенсу.

Після виступів, головно на „ренесанс фестивалі" багато людей підходили до виконавців і розпитували про бандуру, українську музику, а також про Україну та її історію. Ці розмови популяризують українську справу.

Гра вдвійку має великий пріоритет над виступами великих ансамблів. Спровадження ансамблю здебільшого дуже коштовне, і не кожна організація на це спроможна. Заплатити двом особам, без сумніву, легше, ніж заплатити 40 особам. А так само дві особи можуть легше погодитися з інтенсивною програмою 30 або і більше концертів.

Цьогорічні виступи Б. Желем і О. Мошинської були настільки популярні, що їх вже запросили дати 70 виступів в наступному році на цьому ж фестивалі.

Українська громада повинна бути горда зі своїх бандуристок.

Юрій Мошинський

Ґорбачовська...

Закінчення зі стор. 2.

цей його вислів сильно різниться від того, що сказав про цю справу сам творець „гласности", Ґорбачов. Тиждень після відвідин Лігачева в редакції „Советской России", Ґорбачов сказав на зустрічі з журналістами, що „гласність" не повинна пошкодити комунізмові.

Обмеження „гласности".

І хоч в Совєтському Союзі багато говориться про „гласність", а дехто на Заході, а й серед декого з українців у вільному світі, виявляють великі надії на краще, та вона є дуже обмежена, і досі ще майже нічого не змінила в Совєтському Союзі. Правда, ці обмеження намагаються постійно поширювати відважніші росіяни, часами появляються навіть деякі відважні статті в російських часописах, але в основному, всі дискусії можуть бути настільки одверті, наскільки на це дозволяють кремлівські головачі.

Це обмеження „гласности" бачимо в першій мірі в стосунку національностевих питань. Ось візьмім, для прикладу, незавидний стан української мови в... Україні: українським письменникам „хтось" дозволив пожалітися, що українська мова занепадає. А чи ці жалі помагають? Аж ніяк ні! Як „старші брати" відповів на несміливі прохання менших братів навести лад з українською мовою? Один з представників ЦК партії, що були на одному з'їзді Спілки Письменників України, відповів: „Ми будемо, як раніше, керуватися рішеннями останнього з'їзду партії..."

І русифікація України далі проходить повною парою.

Подібне діється з татарами: їм дозволили навіть демонструвати на Червоній Площі в Москві, чи вірніше, не розганяли їх і не карали за те, що вони демонстрували без попереднього дозволу. Але на їх домагання, щоб їм дозволили повернутися на Крим, — в Москві відповіли: „Нет, нельзя"! При цьому росіяни сказали татарам, що „нікому не буде дозволено зловживати нашою (тобто російською) демократією (?) і нормами, які охороняють права людини..." (З того начебто висновок, що татари.. нарушують права росіян!).

От так діє ґорбачовська „гласність" і „демократія"!

Наявним прикладом, що Москва (чи може сам Ґорбачов?) контролює „гласність", був суд в Чорнобилі, де судили тих москалів, що спричинили цю жахливу атомну катастрофу в Україні минулого року. Тільки невеличкій групі вибраних західніх журналістів було дозволено бути свідками першого дня на відкритті суду 27-го липня, а також в останньому дні, на закінчення суду. А вміжчасі панувала „тиша" (отже не було „гласности") — не зважаючи на те, що було велике зацікавлення судом як на Заході, так і в самому Совєтському Союзі, що говорилося на суді.

На Заході підносять, на нашу думку, цілком слушне питання: чи Ґорбачов підвищить свою „гласність" на ще один ступень вище, до „гласности" ч. 3?

З ПОВІДОМЛЕНЬ ФЕДЕРАЛЬНОГО уряду і інших експертів виходить що найгірша криза, яка навістила американське сільське господарство, вже проминула. У цих звідомленнях говориться про те, що вартість землі підійшла вгору і прибутки в сільському господарстві теж зросли. Все ж таки кількість самогубств, пов'язаних з фармерською кризою не меншає. З усіх фармерських стейтів найвищий відсоток самогубств існує в Оклагомі. Федеральні й місцеві власті не можуть знайти конкретних причин цього явища.

У ДАЛЛАСІ, ТЕКСАС, урядові чинники заявили в неділю, 16-го серпня ц.р., що більше як 20 ощадностевих інституцій у північному Тексасі є під прицілом федеральних розслідувань. Біля 50 федеральних урядників зібралося на початку серпня ц.р. в Далласі, щоб знайти причини неспроможності функціонування ощадностевих інституцій, які створились в останніх 18-ох місяцях.